

Glänsande Rhen-guld

STOCKHOLMSOPERANS NY-UPPSÄTTNING av Rhenguldet är säkerligen den mest samstämmiga Wagnerinsceneringen på länge. Det är scenografin av Jan Brazda som så ypperligt fint byggar över vad som nästan alltid har varit ett gap mellan den smidiga musiken och den sceniska stelheden. Med projicerat ljus mot en halvtransparent duk åstadkommer Brazda en scenbild som ändrar sig i följsamma övertoningar. Wagners visuella scenanvisningar anger ofta sådana övergångar som knappast är utförbara utan de projektionsapparater som Brazda har till sitt förfogande.

Redan i förspelet — den under fem minuter allt starkare Essdurtrekiangen — kommer Brazdas ljuskonst till full rätt. På duken projiceras färgrika nebuloser som uppgår i varandra, går isär, förtätas, förtunnas, förändras. Det ständiga färgspelet gör visserligen att regnbågen, som i slutscenen skall sträcka sig från dalen upp till borgen, inte får samma strålende verkan. Det är en effekt som Brazda nästan har inverterat, medvetet förstås. Det finns en tydlig ledmotivsanknytning i Brazdas ljussättning, men det rör sig naturligtvis inte om någon detaljerad omformning av musiken till fländrande färger. Dräkterna utgör ett statiskt element i Brazdas scenografi, men de är såregra och karaktäristiska.

I FOLKE ABENIUS REGI är rörelser och åtbörder inte överdrivna, vilket säkert är till stor fördel för föreställningens sångliga standard. Nu ställer inte Rhenguldet sådana övermäktiga krav på enskilda sångare som vissa andra Wagnerverk, ändå kan det noteras att de vokala pres-

Jan Brazda och förspelet till Rhenguldet på Stockholmsoperan.

tationerna överlag är förnämliga.

Erik Saeden gör en magnifikt väklingande övergud Wotan. Anders Näslund är alldeles utmärkt i den bittert bedragna Alberichs roll, ett eller annat memoreringsspel kan vi helt bortse från. Loge var på sin tid en roll för Set Svanholm, som gjorde den med en allid behärskad tendens till överspel. Kåge Jehriander har torrare röst men eljest

väl så goda förutsättningar. Det är också tacknämligt att de tre Rhendöttrarna sjunger rent och klart utan chevroleting.

Silvio Varviso dirigerar utan bombasm med sensibelt sinne för Wagners musikaliska finesser. Det ligger ett kammarmusikaliskt skimmer över musicerandet. Att vissa blockpassager i alla fall är för svåra blir under dessa förhållanden knappast ens ett skönhetsfel. Det enda jag personligen möjligen skulle önska vore ett distinktare, kanske något långsammare tempo just för nibelungenmotivet nere i smidesverkstaden.

I DETTA SYMBOLMATTADE DRAMA om guldets förbannelse, om kapitalismens ondska, finns det mycket som blott är alltför aktuellt. Jättarna från de utsugna u-länderna har på uppdrag byggt en borg åt de makt hungeriga gudarna. Men att betala eler att dela med sig, det hade gudarna aldrig ens tänkt göra. Jätten Fasolt är kär i gudinnan Feja. Att besvara hans kärlek håller hon sig för fin till. När jättarna kräver sin lön är gudarna genast redo att gripa till våld. Loge är lögnens gud, lögnerna, förfälsningarna, insövandet som makten i sambället är uppbyggt på. Varför ville Wotan ha sin borg? — För att öka sin makt. Varför ville hans genal Fricke ha borgen? — För att bli säker på Wotans trohet, för att han inte skulle frestas att ge sig ut.

Premiären skedde lördagen den 20 april med samtidig radiosändning. Tydligen tillåter inte Sveriges Radios avtal med Operan att sådana sändningar går i repris, vilket är mycket att beklaga. Att det sjungs på tyska skulle naturligtvis kunna betraktas som diskutabelt, men det har också stora praktiska och konstnärliga fördelar.

Textboken till Rhenguldet har Operan gett ut i lättläst och överskådligt A4-format. I tre spalter står motivering, den tyska originaltexten — som sjunges i föreställningen — och den gamla svenska översättningen av Sigrid Elmlad. Funktionellare hade det i detta sammanhang varit med en ordgrann översättning, men Elmlads sångöversättning har charm och är heller inte helt otjänligt. Häftet (pris 5:—) är utomordentligt särskilt för hemmalyssning till band eller siva.

Ingemar Schmidt